

Kohtulahendite kogumik

KOHTUJURISTI ETTEPANEK
JULIANE KOKOTT
esitatud 22. märtsil 2018¹

Kohtuasi C-390/17 P

**Irit Azoulay,
Andrew Boreham,
Mirja Bouchard,
Darren Neville**
versus

Euroopa Parlament

Apellatsioonkaebus – Avalik teenistus – Töötasu – Peretoetused – Õppetoetus –
Koolituskulude hüvitamisest keeldumine – Mõiste „koolituskulud“ autonoomne tõlgendamine –
Personalieeskirjade VII lisa artikli 3 lõige 1

I. Sissejuhatus

1. Samamoodi nagu mõned liikmesriigid rakendavad perepoliitikat, mis hõlmab rahalist tahku, näevad Euroopa Liidu institutsioonid ette oma töötajatele peretoetuste maksmise. Need hõlmavad majapidamistoetust, mida makstakse ametnikule, kellel on pere ülal pidada, ja millele lisandub toetus iga tema ülalpeetava lapse jaoks ning õppetoetus, mis on mõeldud ametniku lapse koolis õppimisega kaasnevate koolituskulude katmiseks. Käesolevas kohtuasjas ongi poolte vahel vaidluse tekitanud selle viimati nimetatud toetuse saamise tingimused.

2. Tingimusi, mis peavad õppetoetuse saamiseks täidetud olema, muudeti Euroopa Liidu ametnike personalieeskirjade muutmisel 2004. aastal. Kui alg- ja keskkooli puhul maksti enne ametnikule seda toetust² olenemata sellest, millises õppeasutuses tema laps õppis, siis muutmisega lisati tingimus, et selleks et toetust saada, peab see õppeasutus olema tasuline³. Eesmärk oli „viia tulevikus õppetoetus paremini vastavusse tegelike kuludega“⁴.

3. Just seetõttu, et kool, kus apellantide lapsed käivad, ei ole tasuline, keelduski Euroopa Parlament neile 2015. aastal taotletud õppetoetust maksmast, kuigi ta oli seda neile eelnevatel aastatel maksnud. Apellandid leiavad, et neil on õigus seda edasi saada.

1 Algkeel: prantsuse.

2 Seda maksti kindlasummalise toetusena. Ametnikele, kes seda said, maksmine kaotati viie aasta jooksul järkjärgult (personalieeskirjade XIII lisa artikkel 16 selles redaktsioonis, mis tuleneb nõukogu 22. märtsi 2004. aasta määrusest (EÜ, Euratom) nr 723/2004, millega muudetakse Euroopa ühenduste ametnike personalieeskirju ja Euroopa ühenduste muude teenistujate teenistustingimusi (ELT 2004, L 124, lk 84, ELT eriväljaanne 01/02, lk 130).

3 Personalieeskirjade VII lisa artikli 3 lõige 1 selle määrusest nr 723/2004 tulenevas redaktsioonis. Tasulisuse tingimus ei ole seevastu kohaldatav kõrghariduse õppeasutuses (või ülikoolis) õppimisel; siis makstakse õppetoetust igakuise kindlasummalise hüvitisena ülemmääraga võrdses summas.

4 Määruse nr 723/2004 põhjendus 26.

4. Lahkheli on tingitud erilisest viisist, kuidas asjaomased õppeasutused apellantidelt rahalist osalust taotlevad. Neid asutusi subsideerib kohalik omavalitsus, mistõttu on nad kohustatud pakkuma Belgia põhiseadusega⁵ ette nähtud tasuta kooliharidust. Kuid finantseerimise tagamiseks tuginevad kõnealused asutused ka mittetulundusühingutele, mis on nendega vastavalt seotud ja millele palutakse õpilaste vanematel teha sissemaks. Selle sissemaks hüvitamist õppetoetusega apellandid taotlevadki.

5. Selles avaliku teenistuse kohtuasjas, mis on üks esimesi, mida Euroopa Kohus arutab apellatsioonistmes alates Avaliku Teenistuse Kohtu tegevuse lõpetamisest ja selle kohtu pädevuste viimisest Üldkohtu alla, palutakse Euroopa Kohtul kindlaks määrata, kas konkreetse juhtumi asjaoludel järeldas Üldkohus põhjendatult, et niisuguse sissemaks tegemist ei saa katta õppetoetusega.

II. Õiguslik raamistik

6. Selle kohtuasja õigusliku raamistiku määravad järgmised Euroopa Liidu avaliku teenistuse personalieeskirjad (edaspidi „personalieeskirjad“)⁶.

7. Vastavalt personalieeskirjade artikli 67 lõike 1 punktile c hõlmavad peretoetused, mida on ametnikul töötasu alusel õigus saada, õppetoetust.

8. Personalieeskirjade VII lisa artikli 3 lõikes 1 on täpsustatud tingimused, mis annavad õiguse õppetoetusele:

„Vastavalt üldistes rakendussätetes ettenähtud tingimustele saab ametnik õppetoetust, mis võrdub tema tegelikult kantavate koolituskuludega, kuid on [...] maksimaalselt kuni 260,95 [eurot] kuus⁷ iga ülalpeetava lapse kohta, kes on vähemalt viieaastane ja õpib korrapäraselt alg- või keskkooli tasulises päevases õppes või kõrgkoolis. Tasulises koolis käimist käsitleva nõude puhul ei hüvitata koolitranspordikulusid.

[...]“

9. Personalieeskirjade artikli 110 alusel võttis parlament 18. mail 2004 vastu personalieeskirjade VII lisa artiklis 3 ette nähtud õppetoetuse andmise üldised rakendussätted (edaspidi „üldised rakendussätted“)⁸. Üldiste rakendussätete artiklis 1 eristatakse õppetoetust A, mis on kindlasummaline ja mida makstakse alla viieaastaste laste või alles algkoolis käivate kohta, ja õppetoetust B. Viimati nimetatud toetuse kohta on üldiste rakendussätete artiklis 3 ette nähtud:

„Õppetoetus B hõlmab personalieeskirjade VII lisa artikli 3 lõike 1 esimeses ja kolmandas lõigus ette nähtud ülemmäärasid arvestades:

- a) õppeasutuste õpilaste nimekirja kandmise tasu ja õppemaksu
- b) transpordikulusid

⁵ Belgia põhiseaduse artikli 24 lõige 3.

⁶ 1. jaanuarist 2014 kohaldatavas redaktsioonis.

⁷ See summa oli kohaldatav faktiliste asjaolude toimumise ajal. Hetkel on see 273,60 eurot.

⁸ Sel ajal, kui Üldkohus tegi vaidlustatud kohtuotsuse, kohaldatav redaktsioon. Praegu kehtiv redaktsioon võeti vastu 18. novembril 2016; selle artikkel 5 „Koolituskulud“ kordab endise artikli 3 sõnastust.

kõik muud kulud on välja arvatud, sealhulgas:

- kohustuslikud kulud nagu õpikute, õppevahendite, spordivarustuse ja koolikindlustuse soetamise kulud, ravikulud, eksamitasud, koolist väljas toimuva ühise õppetegevuse kulud (näiteks ekskursioonid, kooliga toimuvad külastused ja reisirid, spordilaagrid jne) ning muud kulud, mis on seotud asjaomase õppeasutuse õppekava järgimisega,
- kulud, mis on seotud lapse osalemisega kooli suusareisil, reisirid mere äärde või õuesõppe tundides.“ [mitteametlik tõlge]

III. Kohtuvaidluse taust ja menetlus Üldkohtus

10. Apellandid (edaspidi „apellandid“) on vastavalt Euroopa Parlamendi ajutised teenistujad ja ametnikud, kes elavad Belgias. Nende lapsed õpivad õppeasutustes,⁹ mille ühine joon on see, et neid subsideerib, aga mitte täielikult, Belgia prantsuskeelne kogukond. Mõlemal asutusel on olemas ka omavahendid, mida maksavad neile nimelt mittetulundusühingud (edaspidi „ühingud“), kellele palutakse vastavate laste vanematel teha sissemakse.

11. Kuni 2013/2014. õppeaastani kaasa arvatud hüvitas parlament sissemakse, mille maksid ühingutele appellandid, kelle lapsed juba õppisid nendes asutustes, koolituskuludena ja ettenähtud ülemmääras. 24. aprillil 2015 jättis parlament apellantide poolt ühingutele 2014/2015. õppeaasta eest tehtud sissemakse hüvitamise taotlused rahuldamata põhjusel, et personalieeskirjade VII lisa artikli 3 lõikes 1 osutatud tingimused ei olnud täidetud (edaspidi „taotluste rahuldamata jätmise otsused“). Parlamendi sõnul ei olnud kumbki asjaomastest koolidest selle sätte tähenduses tasuline õppeasutus ning apellantide valikulised sissemaksud ühingutele jäävad kohustusliku tasuta koolihariduse raamest, nagu see on Belgia õigusaktidega ette nähtud, välja.

12. Kuigi apellantide kaebused nende otsuste peale jäeti 17. ja 19. novembril 2015 samuti rahuldamata, otsustas parlament hea tahte märgiks ja erandkorras siiski anda apellantidele õppetoetust aastaks 2014/2015, kuid järgnevatiks õppeaastateks seda asjaomastes asutustes õppimise eest enam mitte anda.

13. Apellandid palusid 17. veebruaril 2016 tühistada taotluste rahuldamata jätmise otsused, mille oli teinud parlament, välja arvatud siiski hea tahte märgiks ja erandkorras aastaks 2014/2015 õppetoetuse andmine, ja parlamendilt neile aastaks 2015/2016 õppetoetuse väljamõistmist. Apellandid esitasid oma hagide põhjenduseks kolm väidet, mille kohaselt on esiteks rikutud personalieeskirjade VII lisa artikli 3 lõiget 1 ja tehtud ilmne hindamisviga, teiseks on rikutud õiguspärase ootuse kaitse põhimõtet ja kolmandaks on rikutud võrdse kohtlemise ja hea halduse põhimõtet.

14. Üldkohus lükkas oma 28. aprilli 2017. aasta otsuses (edaspidi „vaidlustatud kohtuotsus“)¹⁰ kõik need väited tagasi ja järelikult jättis taotluste rahuldamata jätmise otsuste tühistamise nõuded rahuldamata. Seda rahuldamata jätmist arvestades otsustas ta, et parlamendilt apellantidele aastaks 2015/2016 õppetoetuse välja mõistmise nõudeid ei olnud enam vaja lahendada.

9 Need on Athénée Ganenou Brüsselis (Belgia) ja École internationale Le Verseau Bierges'is (Belgia). Esimene neist on konfessionaalne kool, mis lisab Belgia prantsuskeelse kogukonna õppekavasse alates algkoolist mitu tundi nädalas heebrea keele, judaismi ajaloo, piibli ja inglise keele õpet. Teine on ilmalik kool, kus tunnid toimuvad alates eelkoolist prantsuse ja inglise keeles ning tunde annavad neid keeli emakeelena kõnelevad õpetajad.

10 Üldkohtu otsus, 28.4.2017, Azoulay jt vs. parlament (T-580/16, EU:T:2017:291).

IV. Menetlus Euroopa Kohtus ja poolte nõuded

15. Apellandid esitasid Üldkohtu otsuse peale 28. juuni 2017. aasta menetlusdokumendiga ühiselt käesoleva apellatsioonkaebuse.

16. Apellandid paluvad Euroopa Kohtul:

- tühistada vaidlustatud kohtuotsus;
- rahuldada apellantide poolt esimeses kohtuastmes kohtuasja T-580/16¹¹ raames esitatud nõuded;
- mõista kohtukulud välja kostjalt.

17. Parlament palub Euroopa Kohtul:

- jätta apellatsioonkaebus põhjendamatusse tõttu rahuldamata;
- mõista kohtukulud välja apellantidelt.

18. Euroopa Kohtus menetleti apellatsioonkaebust kirjalikult.

V. Õiguslik hinnang

19. Apellandid leiavad, et vaidlustatud kohtuotsuses on rikutud mitut õigusnormi, nimelt moonutatud fakte ja rikutud põhjendamiskohustust. Konkreetselt rikkus Üldkohus nende sõnul esiteks õigusnormi ja moonutas fakte, kui ta ei lähtunud mõiste „koolituskulud“ autonoomsest ja ühetaolisest tõlgendamisest liidu õiguskorras¹². Teiseks sisaldas vaidlustatud kohtuotsus väidetavalt Üldkohtu poolt asjaolude sisuliselt ebatäpset tuvastamist¹³. Kolmandaks rikkus Üldkohus nende sõnul õigusnormi kaebuse ja hagi vastavuse reegli suhtes kohaldatava väljakujunenud kohtupraktika tõlgendamisel¹⁴. Lõpuks rikkus Üldkohus põhjendamiskohustust, kui ta vastas väitele võrdse kohtlemise ja hea halduse põhimõtete kohta¹⁵.

A. Vastuvõetavus

20. Märgin, et Üldkohtus palusid apellandid nende õppeaasta 2014/2015 koolituskulude hüvitamise taotluste rahuldamata jätmise otsused tühistada. Nende kaebuste rahuldamata jätmise otsustes aga – mille apellandid palusid samuti tühistada, välja arvatud selles punktis – andis parlament neile hea tahte märgiks ja erandkorras, selle sama aasta eest õppetoetust. Apellandid said seega taotletud toetust.

21. Järgnevate õppeaastade kohta täpsustas parlament kaebuste rahuldamata jätmise otsustes ainult, et tulevaste õppeaastade eest apellantidele enam õppetoetust ei maksta¹⁶.

11 Üldkohtu otsus, 28.4.2017, Azoulay jt vs. parlament (T-580/16, EU:T:2017:291).

12 See kriitika on esitatud vaidlustatud kohtuotsuse punktide 31–36, 38 ja 40 kohta.

13 See kriitika on esitatud vaidlustatud kohtuotsuse punktide 45 ja 46 kohta.

14 See kriitika on esitatud vaidlustatud kohtuotsuse punkti 47 kohta.

15 See kriitika on esitatud vaidlustatud kohtuotsuse punktide 55 ja 56 kohta.

16 Niikaua, kuni asjaomased asutused ei vasta õppetoetuse andmise tingimustele.

22. Üldkohus leidis, et kaebuste rahuldamata jätmise otsused ei olnud autonoomsed ja et talle oli seega esitatud hagi ainult nende otsuste peale, millega jäeti rahuldamata taotlused õppeaasta 2014/2015 kohta tehtud otsuste peale¹⁷. Seda punkti apellandid oma apellatsioonkaebuses ei vaidlustanud.

23. Konkreetselt õppeaasta 2015/2016 puhul nõudsid apellandid Üldkohtus lisaks, et parlamendilt mõistetakse välja õppetoetus selle aasta eest. Parlament rõhutas Üldkohtus, et see nõue on vastuvõetamatu, sest administratsioon andis õppetoetust ainult ühe õppeaasta jaoks ja et apellandid oleks pidanud enne oma hagi esitamist järgima haldusmenetlust¹⁸.

24. Üldkohus leidis, et arvestades taotluste rahuldamata jätmise otsuste tühistamise nõuete rahuldamata jätmist (õppeaasta 2014/2015 kohta), ei ole õppeaasta 2015/2016 kohta esitatud nõuet enam vaja lahendada¹⁹. Seda punkti apellandid oma apellatsioonkaebuses samuti ei vaidlustanud.

25. Nendel asjaoludel ja juhul, kui Euroopa Kohus peab vajalikuks Üldkohtule esitatud tühistamishagi vastuvõetavuse tingimusi, mis on seotud põhjendatud huviga, omal algatusel kontrollida²⁰, olen arvamisel, et apellantidel on põhjendatud huvi esitada hagi õppeaasta 2014/2015 kohta esitatud taotluste rahuldamata jätmise otsuste peale, mis on piisav hagi vastuvõetavuse põhjendamiseks. Tõsi on, et selle aasta eest neile õppetoetust anti. Aga kuigi tegelikult apellantidele hüvitist maksti, tehti seda siiski ainult hea tahte märgiks erakorralise meetmena, mille võttis parlament nende taotluste käsitlemiseks kulunud ülemäärase aja kompenseerimiseks²¹. Nende taotluste rahuldamata jätmise otsuseid, mis sisaldasid administratsiooni lõplikku seisukohta nende suhtes, siiski ei tühistatud ja need määravad kindlaks nende õigused. Apellantidel säilib seega põhjendatud huvi esitada hagi nende otsuste peale, mis seetõttu, et nendega ei anta neile õigust saada õppetoetust, kahjustavad nende huve.

26. Apellatsioonkaebuse vastuvõetavust parlament ei vaidlustanud ja ma ei näe põhjust tõstatada omal algatusel küsimust selle vastuvõetamusest.

B. Esimene väide, et mõiste „koolituskulud“ tõlgendamisel on rikutud õigusnormi ja moonutatud faktilisi asjaolusid

1. Mõiste „koolituskulud“ autonoomne tõlgendamine

27. Apellandid heidavad Üldkohtule ette, et ta ei tõlgendanud mõistet „koolituskulud“ liidu õiguskorras autonoomselt ja ühetaoliselt. Nad tuginevad Euroopa Kohtu praktikale, mille alusel on ametnikel personalieeskirjade artikli 1a kohaselt õigus võrdsele kohtlemisele personalieeskirjade kohaldamisel, mis tähendab, et personalieeskirju tuleb üldjuhul tõlgendada kogu liidus autonoomselt ja ühetaoliselt. Selline tõlgendus tuleb leida arvestades sätete konteksti ja asjaomase õigusakti eesmärki²².

28. Konkreetselt koolituskulude suhtes tuginevad apellandid kohtuotsusele *Bovagnet vs. komisjon*, et väita, et hüvitamise seisukohalt ei saa see mõiste sõltuda liikmesriigi tasandil olemasolevatest määratlustest või liigitustest, vaid üksnes hüvitatava kulu laadist ja koostisosadest²³. Apellandid on nimelt seisukohal, et Üldkohus tõlgendas seda mõistet Belgia õiguse seisukohast.

17 Vaidlustatud kohtuotsuse punkt 12.

18 Parlamendi kostja vastuse punktid 68–74 Üldkohtus.

19 Vaidlustatud kohtuotsuse punkt 65.

20 Vt Euroopa Kohtu pädevuse kohta tõstatada omal algatusel hagi Üldkohtus vastuvõetamatus küsimus esimest korda apellatsioonimenetluse staadiumis Euroopa Kohtu 23. aprilli 2009. aasta otsus *Sahlstedt jt vs. komisjon* (C-362/06 P, EU:C:2009:243, punkt 22).

21 Parlamendi kostja vastuse punktid 66 ja 67 Üldkohtus.

22 Apellandid viitavad siinkohal Euroopa Kohtu 15. oktoobri 2015. aasta otsusele *Axa Belgium* (C-494/14, EU:C:2015:692, punktid 21 ja 24).

23 Avaliku Teenistuse Kohtu 8. septembri 2011. aasta otsus *Bovagnet vs. komisjon* (F-89/10, EU:F:2011:129, punkt 22).

29. Apellantide argumendid mind ei veena. Ma arvan samamoodi nagu parlament, et Üldkohus tõlgendas mõistet „koolituskulud“ autonoomselt, võttes arvesse õppetoetuse eesmärki, ja sõltumatult õiguslikust kvalifitseerimisest liikmesriigi tasandil.

30. Selliselt on vaidlustatud kohtuotsuse punktis 30 õppetoetusega hüvitatavad „koolituskulud“ määratletud kui tasu, mis võimaldab õpilasel õppeasutuses õppima asuda (nimekirja kandmise tasu) kui ka selle asutuse ainekursustel käimise ja õppetöös osalemise tasu (õppemaks).

31. Selles määratluses on üle võetud määratlus, mille andis Avaliku Teenistuse Kohus kohtuotsuses *Bovagnet vs. komisjon*²⁴, mille faktilised asjaolud kuulusid teise liikmesriigi konteksti, sest asjaomane õppeasutus asus Luksemburgis.

32. Analüüsides, kas apellantide kulud on ikka õpilaste nimekirja kandmise tasu ja õppemaks kohtuotsuse *Bovagnet vs. komisjon*²⁵ tähenduses, tuvastas Üldkohus vaidlustatud kohtuotsuse punktides 31 ja 32, et õpilaste nimekirja kandmiseks ja asjaomastes asutustes õppimiseks ei ole vaja maksta nimekirja kandmise ja koolis õppimise kulusid katvat rahasummat. Samuti ei jäänud taotletud sissemakse ühingutele maksmata jätmise tagajärjel õpilane nimekirja kandmata või koolist välja. Teisisõnu *ei nõudnud* asutused rahasumma maksmist selleks, et lapsed saaksid nendesse asutustesse sisse ja seal õppida ega ka lapsevanemad ei olnud *kohustatud* kulusid katma. Üldkohus järeldas sellest, et apellantide kulusid ei saa kvalifitseerida koolituskuludeks.

33. Üldkohus tõlgendas seega koolituskulusid personalieeskirjade VII lisa artikli 3 lõike 1 tähenduses kuludena, mis peavad olema ametnikule *kohustuslikud* lapse kirja panemiseks teatud kindlas õppeasutuses ja lapse seal õppima asumiseks.

34. See tingimus seati juba kohtuotsuses *Bovagnet vs. komisjon*. Hüvitatavad kulud määratleti seal kui kulud, mida tasumata ei võeta õpilast kooli vastu ega lubata õppetöös osaleda, seega koolis käia, ja mille tasumine on seega kohustuslik²⁶.

35. See tõlgendus vastab personalieeskirjade nõuetele. Nagu nimelt parlament meelde tuletab, tuleb liidu õigusnorme, mis annavad õiguse saada rahalisi toetusi, tõlgendada kitsalt²⁷.

36. Ametniku valikuliselt ja vabatahtlikult tasutud sissemakse talle hüvitamine ei vastaks sellele kitsalt tõlgendamise nõudele. See läheks pealegi vastuollu seadusandja tahtega, kes seadis personalieeskirjade muutmisel 2004. aastal kulude hüvitamise tingimuseks, et laps õpib tasulises õppeasutuses,²⁸ ja lõpetas õppetoetuse maksmise ametnike käsutusse antava kindlasummalise hüvitise vormis²⁹. Järelikult ei võimalda personalieeskiri käsitada õppetoetust töötasu täiendava tasuna, mille kasutusotstarbe võib ametnik vabalt otsustada, näiteks vabatahtlike sissemaksete või annetuste tegemiseks.

24 Avaliku Teenistuse Kohtu 8. septembri 2011. aasta otsus *Bovagnet vs. komisjon* (F-89/10, EU:F:2011:129, punkt 23).

25 Avaliku Teenistuse Kohtu 8. septembri 2011. aasta otsus *Bovagnet vs. komisjon* (F-89/10, EU:F:2011:129, punkt 23).

26 Avaliku Teenistuse Kohtu 8. septembri 2011. aasta otsus *Bovagnet vs. komisjon* (F-89/10, EU:F:2011:129, punktid 26 ja 27).

27 Üldkohtu 30. novembri 1994. aasta otsus *Dornonville de la Cour vs. komisjon* (T-498/93, EU:T:1994:278, punkt 38 ja seal viidatud kohtupraktika), ja Avaliku Teenistuse Kohtu 30. juuni 2015. aasta otsus *Petsch vs. komisjon* (F-124/14, EU:F:2015:69, punkt 33).

28 Alg- või keskkoolis õppimise korral.

29 Vt käesoleva ettepaneku punkt 2 eespool.

37. Üldkohus ei tõlgendanud mõistet „koolituskulud“ vastavalt Belgia õigusele. Kui ta mainib³⁰ ühte Belgia prantsuskeelse kogukonna riigisisest ringkirja „Tasuta kohustuslik kooliharidus“³¹, siis ainult viitena selleks, et põhjendada oma järeldust, mida apellandid ei vaidlustanud, et asutused ei nõua neilt kohustuslikku koolis kirjanemise ja õppimise kulude eest maksmist. Üldkohus märgib nimelt, et see ringkiri, mis on kohaldatav kõnealustele asutustele, näeb ette, et subsideeritav õppeasutus ei või nõuda lapse kooli kirjanemise eest rahasummat ja et niisuguste kulude, mida õppeasutus võib nõuda³², tasumata jätmisega ei või kaasneda tagajärgi õpilase selles asutuses õppimisele.

38. Selleks et kindlaks määrata, kas apellantide laste vastuvõtmine asjaomastesse asutustesse sõltub nende kulude tasumisest, mille hüvitamist apellandid nõuavad, lähtus Üldkohus seega Belgia õigusest kui asjasse puutuvast näitajast, mitte kui otsustavast kriteeriumist³³, mida näitab määrsõna „muu hulgas“³⁴ kasutamine.

39. Apellandid leiavad, et Üldkohtu antud kitsas tõlgendus seab koolituskulude hüvitamise sõltuvusse liikmesriikide erinevatest haridussüsteemidest.

40. See on väär. Liikmesriigiti või eri õppeasutuste järgi ei erine mitte koolituskulude hüvitamine, vaid see, kas hüvitatavaid koolituskulusid üldse on, ja nende suurus.

41. Seega, kui asutus seab õpilase koolis kirjanemise ja õppimise tingimuseks kulude tasumise, siis määravad nende kulude hüvitamise vastavalt kohtuotsusele *Bovagnet vs. komisjon*³⁵ ja sõltumata nende riigisisestest nimetustest või liigitustest nende kulude laad ja koostiselemendid. Seevastu, kui asutus ei sea mis tahes põhjusel õpilase koolis kirjanemise ja õppimise tingimuseks kulude tasumist, ei ole asjaomasele ametnikule õppetootuse maksmine põhjendatud.

42. Apellandid on seejärel arvamusel, et autonoomsel tõlgendamisel oleks tulnud arvesse võtta asjaolu, et ilma sissemakseta, mis neil teha palutakse, ei oleks asjaomastel asutustel võimalik rahastada apellantide laste eriõpet, millele registreerimise kasuks on viimased valiku teinud. Sissemaksed on apellantide sõnul seega nende laste koolitamise tegelikud kulud.

43. Kuna Üldkohus otsustas, et koolituskulud ei kata kõiki laste koolitamise tegelikke kulusid, vaid ainult tasusid, mida õppeasutus nõuab kooli nimekirja kandmise ja koolis õppimise eest, tõlgendas Üldkohus seda mõistet siiski kooskõlas kohaldatavate personalieeskirjade sätete sõnastuse ja eesmärgiga.

44. Apellandid leiavad lõpuks, et kuna Üldkohus samastas tasutud sissemaksed vaidlustatud kohtuotsuse punktis 40 „muude kuludega“ üldiste rakendussätete artikli 3 tähenduses, siis piiras Üldkohus oluliselt autonoomset ja personalieeskirjade järgset mõistet „koolituskulud“. Apellantide sõnul arvestas Üldkohus, et tehtavad sissemaksed kuuluvad „muude kulude“ kategooriasse ainuüksi seetõttu, et need ei ole seotud Belgia ametliku õppekavaga.

30 Vt vaidlustatud kohtuotsuse punktid 31, 33 ja 36, mida apellandid sõnaselgelt kritiseerivad.

31 Ringkiri nr 4516, 29.8.2013.

32 Nagu ujulatasud ning kultuuri- ja sporditegevuse kulud.

33 Vt mõiste „algkool“ kohta Üldkohtu 29. juuni 2004. aasta otsus *Hivonnet vs. nõukogu* (T-188/03, EU:T:2004:194, punkt 28), ja mõiste „koolituskulud“ kohta Avaliku Teenistuse Kohtu 8. septembri 2011. aasta otsus *Bovagnet vs. komisjon* (F-89/10, EU:F:2011:129, punkt 21).

34 „Vastupidine olukord oleks nähtuvalt ringkirjast nr 4516 *muu hulgas* [...]“ (vaidlustatud kohtuotsuse punkt 31); „[...] seda järeldust kinnitab [*muu hulgas*] ka ringkiri nr 4516“ (vaidlustatud kohtuotsuse punkt 36).

35 Avaliku Teenistuse Kohtu 8. septembri 2011. aasta otsus *Bovagnet vs. komisjon* (F-89/10, EU:F:2011:129, punktid 22 ja 23).

45. Mina ei tõlgenda Üldkohtu otsust nii. Kui Üldkohus oli järeldanud eespool esitatud põhjustel³⁶, et sissemakseid ei saa liigitada hüvitatavateks koolituskuludeks, liigitas ta need välistamise teel järelejäänud kategooriasse „kõik muud kulud“, mis ei ole hüvitatavad. Kuna selles kategoorias ettenähtud juhtude loetelu ei olnud ammendav, võis Üldkohus neid põhjendatult käsitada „muude kuludena, mis on seotud asjaomase õppeasutuse õppekava järgimisega“³⁷.

46. Seetõttu tuleb see etteheide tagasi lükata.

2. Faktide moonutamine

47. Apellandid väidavad, et kuna Üldkohus kinnitas vaidlustatud kohtuotsuse punktis 31, et ühingute nõue katta koolituskulusid, ei ole kooskõlas Belgia õigusega, siis on ta fakte moonutanud.

48. Niisuguse moonutamisega on tegu, kui ilma uusi tõendeid uurimata on selge, et olemasolevatele tõenditele antud hinnang on ilmselgelt väär³⁸.

49. Käesoleval juhul aga ei ole niisugust liikmesriigi õiguse moonutamist toimunud, kuna apellandid ei tõendanud, et kõnealune ringkiri ei olnud siduv, ega et Üldkohtu antud hinnang oli selle sisuga ilmselgelt vastuolus. Konkreetset ei tõendanud nad oma argumendi põhjenduseks, et asutustel või ühingutel on lubatud nõuda nende asutuste haridusliku eriprogrammi kulude maksmist.

50. Seega tuleb ka see osaväide tagasi lükata.

51. Järelikult on esimene väide tervikuna põhjendamatu.

C. Teine väide, et asjaolud on tuvastatud sisuliselt ebatäpselt

52. Apellandid leiavad, et vaidlustatud kohtuotsuses sisaldab vastus nende väitele õiguspärase ootuse põhimõtte rikkumise kohta asjaolude sisuliselt ebatäpselt tuvastamist. Nende sõnul otsustas Üldkohus selle üle, kas parlamendi koostatud vorm, mis tuleb asjaomastel õppeasutustel täita, tõendab nimekirja kandmise tasu olemasolu. Seevastu ei otsustanud ta, kas on olemas parlamendi väljakujunenud tava, mis tekitab apellantidel õiguspärase ootuse.

53. Üldkohus vastas siiski vaidlustatud kohtuotsuse punktides 44 ja 45 apellantide väitele õiguspärase ootuse kaitse põhimõtte rikkumise kohta. Tuletades kõigepealt meelde kolme tingimust, mis peavad olema täidetud, selleks et saaks tugineda õiguspärase ootuse kaitsele, otsustas Üldkohus, et isegi kui administratsioon oleks andnud täpsed, tingimusteta ja ühtelangedavad kinnitused, ei oleks need võinud tekitada apellantidel õiguspäraseid ootusi, kuna need ei vasta personalieeskirjade sätetele.

54. Üldkohtu vastus sellele väitele tugineb pealegi väljakujunenud kohtupraktikale³⁹.

55. Selles kontekstis asjaomastele asutustele saadetud vormi, mille kohta Üldkohus täpsustab, et see vorm ei võimaldanud tõendada, et apellandid on maksnud nimekirja kandmise tasu, on vaidlustatud kohtuotsuse punktis 46 nimetatud ainult vastuseks poolte argumendile, et selle vormi saatmisega seoses anti kinnitusi, mis tekitavad neil õiguspärase ootuse.

³⁶ Käesoleva ettepaneku punktid 32–36.

³⁷ Vt vaidlustatud kohtuotsuse punkt 40.

³⁸ Euroopa Kohtu 18. jaanuari 2007. aasta otsus PKK ja KNK vs. nõukogu (C-229/05 P, EU:C:2007:32, punkt 37).

³⁹ Euroopa Kohtu 6. veebruari 1986. aasta otsus Vlachou vs. kontrollikoda (162/84, EU:C:1986:56, punkt 6), Üldkohtu 27. märtsi 1990. aasta otsus Chomel vs. komisjon (T-123/89, EU:T:1990:24, punktid 25–30) ja Avaliku Teenistuse Kohtu 7. juuli 2015. aasta otsus Kur vs. komisjon (F-53/14, EU:F:2015:81, punkt 64).

56. Seega on teine väide ilmselgelt põhjendamatu.

D. Kolmas väide, et kaebuse ja hagi vastavuse reeglit käsitleva kohtupraktika tõlgendamisel on rikutud õigusnormi

57. Apellandid väidavad, et kuna Üldkohus lükkas põhjendamatusse tõttu tagasi nende argumendi õiguskindluse põhimõtte rikkumise kohta, sest seda argumenti ei olnud kaebuses esitatud, siis eiras ta vaidlustatud kohtuotsuse punktis 47 kaebuse ja hagi vastavust käsitlevat kohtupraktikat.

58. Apellantide sõnul kinnitas parlament alles kaebuste rahuldamata jätmise otsustes, et õppetoetus vaadatakse igal aastal uuesti läbi. Nad viitavad kohtupraktikale, mis näeb ette erandi kaebuse ja hagi vastavuse reeglist: juhul kui kaebaja saab huve kahjustava akti põhjendustest teada tema kaebusele antud vastuse kaudu, tuleb kõiki esimest korda hagiavalduse staadiumis esitatud väiteid, mille eesmärk on vaidlustada kaebusele antud vastuses esitatud põhjenduste põhjendatus, lugeda vastuvõetavaks⁴⁰. Apellandid leiavad seega, et nad võivad põhjendatult esitada hagiavalduses esimest korda väite, et parlamendi eesõigus õppetoetus igal aastal uuesti läbi vaadata on vastuolus õiguskindluse põhimõttega.

59. Parlament väidab vastu, et kaebuste rahuldamata jätmise otsused ei sisalda põhistust, mis oluliselt muudaks või täiendaks taotluste rahuldamata jätmise otsustes esitatud põhjendusi.

60. Sellisel juhul on õige, et parlament kinnitab esimest korda oma vastuses apellantide kaebustele, et õppetoetus vaadatakse igal aastal uuesti läbi. See kinnitus põhjendab aga tema argumenti, et ta ei andnud apellantidele õppetoetuse saamise suhtes täpseid ja tingimusteta tagatise. Seega kinnitas parlament vastuseks apellantide kaebuses esitatud väitele õiguspärase ootuse rikkumise kohta, et õppetoetus vaadatakse igal aastal uuesti läbi. See argument ei ole taotluste rahuldamata jätmise otsuste põhjendus, mis esitatakse alles kaebustele vastamise staadiumis, vaid põhjus, mille pärast apellantidel ei saanud tekkida õiguspärast ootust.

61. Kohtuotsus, millele apellandid viitavad, tehti pealegi asjaoludel, kus administratsioon oli kaebuse rahuldamata jätmisel kaldunud oma algse otsuse põhistusest kõrvale, et esitada teisi põhjendusi⁴¹. Käesolevas asjas see nii ei ole. Hüvitamistaotluse rahuldamata jätmise põhistus on algsetes otsustes ja kaebuste rahuldamata jätmise otsustes sama: kõnealuseid asutusi ei saa kvalifitseerida personalieeskirjade kohaselt tasulisteks asutusteks ja need ei vasta seega tingimustele selleks, et apellandid võiksid õppetoetust saada.

62. Sellest tuleneb, et lükates vastuvõetamatuse tõttu tagasi apellantide argumendid õiguskindluse põhimõtte kohta seetõttu, et neid ei olnud kaebuses esitatud, ei eiranud Üldkohus halduskaebuse ja hagi vastavuse reeglit käsitlevat kohtupraktikat.

63. Järelikult on kolmas väide põhjendamatu.

E. Neljas väide, et on rikutud põhjendamiskohustust

64. Apellandid väidavad, et Üldkohus ei täitnud oma põhjendamiskohustust, kui ta tuvastas vaidlustatud kohtuotsuse punktis 56, et apellantide kolmanda väite esimene osa võrdse kohtlemise põhimõtte rikkumise kohta oli tulemusetu.

⁴⁰ Üldkohtu 21. mai 2014. aasta otsus *Mocová vs. komisjon* (T-347/12 P, EU:T:2014:268, punkt 44).

⁴¹ Apellandid viitavad Üldkohtu 21. mai 2014. aasta otsusele *Mocová vs. komisjon* (T-347/12 P, EU:T:2014:268, punkt 32).

65. Apellandid väitsid Üldkohtus, et ühe teise liidu institutsiooni ametnikele hüvitatakse samades asutustes õppivate laste koolituskulud jätkuvalt. Apellandid leidsid, et neid koheldakse samade personalieeskirjade alusel erinevalt.

66. Üldkohus vastas – ehkki väga kokkuvõtlikult – sellele etteheitele kahel korral. Olles meelde tuletanud võrdse kohtlemise põhimõtte aluseid ja sisu, rõhutas ta vaidlustatud kohtuotsuse punktis 55, et see põhimõtte tuleb ühitada seaduslikkuse põhimõtte järgimisega. Järelikult ei või vastavalt väljakujunenud kohtupraktikale⁴² ametnik enda huvides tugineda õigusnormi rikkumisele, mis on toime pandud kolmanda isiku kasuks. Kui Üldkohus oli pealegi tuvastanud, et niisuguste nagu apellantide kulude hüvitamine ei ole personalieeskirjadega kooskõlas, järeldas ta sellest, et apellandid ei saa enda huvides tugineda sellele õigusnormi rikkumisele, millest saavad väidetavalt kasu teised ametnikud.

67. Üldkohus järeldas seega, et etteheide võrdse kohtlemise põhimõtte rikkumise kohta jääb edutuks.

68. Minu arvates ei rikkunud Üldkohus selliselt Euroopa Liidu Kohtu põhikirja artiklitest 36 ja 53 tulenevat põhjendamiskohustust. Põhjendamiskohustust ei kohusta Üldkohut esitama ammendavat ning üksikasjalikku ülevaadet menetluse poolte kõikidest argumentidest. Kohtuotsuse põhjendus peab võimaldama huvitatud isikutel teada saada põhjused, mille pärast Üldkohus nende argumentidega ei nõustunud, ja Euroopa Kohtul saada piisavalt tõendeid oma kontrolli teostamiseks⁴³. Käesoleval juhul on see nii. Üldkohtu esitatud põhistus vaidlustatud kohtuotsuse punktides 55 ja 56 võimaldab aru saada põhjustest, mille pärast Üldkohus otsustas, et võrdse kohtlemise põhimõttele tuginemine jäi edutuks, ega pidanud vajalikuks vastata kõikidele argumentidele selle põhimõtte järgimise kohta.

69. Apellandid väidavad seejärel, et Üldkohus jättis otsustamata väite üle, et on rikutud Euroopa Liidu põhiõiguste harta artiklit 22, mis kohustab liitu austama kultuurilist, usulist ja keelelist mitmekesisust. Ma leian, et kuigi apellandid küll nimetavad seda sätet Üldkohtule esitatud hagiavalduses kolmanda väite teises osas hea halduse põhimõtte rikkumise kohta, teevad nad seda liiga hüpoteetiliselt ja üldsõnaliselt selleks, et oleks võimalik leida, et nad väidavad selle rikkumist. Seega ei saa selle üle otsustamata jätmist Üldkohtule ette heita.

70. Eespool öeldust tuleneb minu arvates, et ka neljas väide tuleb põhjendamatusse tõttu tagasi lükata ja et järelikult tuleb apellatsioonkaebus tervikuna rahuldamata jätta.

VI. Kohtukulud

71. Vastavalt kodukorra artikli 138 lõikele 1, mida artikli 184 lõike 1 alusel kohaldatakse apellatsioonimenetluses, on kohtuvaidluse kaotanud pool kohustatud hüvitama kohtukulud, kui vastaspool on seda nõudnud.

72. Kuna parlament on kohtukulude hüvitamist nõudnud ja apellandid on kohtuvaidluse kaotanud, tuleb apellantide kohtukulud jätta nende endi kanda ning mõista neilt välja parlamendi kohtukulud.

⁴² Euroopa Kohtu 4. juuli 1985. aasta otsus *Williams vs. kontrollikoda* (134/84, EU:C:1985:297, punkt 14), Üldkohtu 11. juuli 2007. aasta otsus *Centeno Mediavilla jt vs. komisjon* (T-58/05, EU:T:2007:218, punkt 155) ja Avaliku Teenistuse Kohtu 21. jaanuari 2014. aasta otsus *Van Asbroeck vs. parlament* (F-102/12, EU:F:2014:4, punkt 38).

⁴³ Vt eelkõige Euroopa Kohtu 20. mai 2010. aasta otsus *Gogos vs. komisjon* (C-583/08 P, EU:C:2010:287, punkt 30) ja Üldkohtu 2. juuli 2010. aasta otsus *Kerstens vs. komisjon* (T-266/08 P, EU:T:2010:273, punkt 73).

VI. Ettepanek

73. Esitatud põhjendusi arvestades teen Euroopa Kohtule ettepaneku otsustada järgmiselt:

1. Jätta apellatsioonikaebus rahuldamata.
2. Jätta Irit Azoulay', Andrew Borehami, Mirja Bouchardi ja Darren Neville'i kohtukulud nende endi kanda ning mõista neilt välja Euroopa Parlamendi kohtukulud.